

Marion Kiewik - 53 jaar
Chiabal – maart 2007

25-03-07

Gisteravond middernacht lokale tijd zijn we - vriendin Jacqueline en ik - aangekomen in Guatemala, na een lange vlucht over o.a. de ijschotsen van de Noordelijke IJszee. We zitten nu in Antigua, de oude hoofdstad van Guatemala. Nadat we ongeveer een etmaal in touw zijn geweest, viel het toch niet mee in te slapen....

Het tijdsverschil met Nederland is nu, sinds vandaag de zomertijd in NL is begonnen, 8 uur. De Maya's doen niet aan zomertijd - de zon legt gewoon haar weg af, daar kun je toch niets aan veranderen.

We gaan zo op sjouw in de stad, Paasprocessies bekijken. In de loop van de middag reizen we het gebergte in, op weg naar en hoogte van 2000 meter. Zo kunnen we alvast een beetje wennen - een dag later gaan we naar 3200 meter.

Voor degenen die het nog niet wisten, we gaan vrijwilligerswerk doen in het dorpje Chiabal in het Cuchumatanesgebergte.

Voorlopig even geen internet, maar zodra zich weer een mogelijkheid voordoet, laat ik van me horen.

Voor jullie thuis allemaal, een prachtige lente gewenst. Hier schijnt de zon en de voorspellingen waren dat het in NL ook mooi zou worden.

01-04-07

Hier een snel berichtje uit Quetzaltenango, waar we weekend vieren. Gisteren hebben we de vulkaan Chicabal beklommen tot bovenop de kraterrand, vanwaar je uitzicht hebt op een meer in de diepte. Hier voeren de Mayas hun religieuze rituelen uit. Wij vonden de klim zelf voldoende mystiek. Vandaag echt ontspannen (dobberen en weken in thermische baden van weer een andere vulkaan. Dit weekend moet ons ontspanning bieden na een week hard werken. Maar het programma is zo krap dat we nauwelijks tijd hebben de gezellige plaats Q te bekijken. Het lijkt wel werk...

Dan was de afgelopen week feitelijk meer ontspanen. Ook al hebben we redelijk zware fysieke arbeid verricht.

Afgelopen maandag zijn we begonnen aan - ons - huisje, de casita voor de familie Guadeloupe. Met zijn vijfen, twee man en drie vrouw. Aanvankelijk mochten we alleen het dommekrachtenwerk verrichten (hakken en bikken in de grond, de brokken aarde met steen fijn maken, uit de steeds dieper wordende kuil kruien naar de bouwplaats. De familie zelf doet het slimmere werk, althans de mannen. Vrouwen en kinderen zijn er vooral om water te sjouwen. Maar na een paar dagen mochten ook wij helpen met cement mengen (dwz aarde mengen met water), adobes sjouwen en op den duur zelfs metselen met de troffel (kwak natte aarde in de voeg).

Er valt nog heel veel meer te vertellen, vooral ook over onze verblijfplaats en de maaltijden die wij genieten bij de families, maar daarover een volgende keer meer, als er hopelijk meer tijd is. En een betere computer, want van deze zitten de toetsen een beetje vast, en vrijwel alle letters zijn er vanaf gesleten. Hiervoor moet je echt blind kunnen tikken. Samengevat: we beleven veel - ook ontberingen - maar hebben een prima tijd.

06-04-07

Vanmorgen hebben we roerend afscheid genomen van de drie families, waar we de afgelopen twee weken hebben geslapen, gegeten en gewerkt.

In verband met de Paasdagen, die in Guatemala langdurig en uitbundig worden gevierd, zijn we iets vroeger dan gepland met de projectwerkzaamheden gestopt. De 'sociale' ploeg heeft gisteren samen met de schoolkinderen de laatste hand gelegd aan de buitenmuurschildering waarmee het grauwe beton van de lagere school is opgefleurd, en in de middag hebben ze het opgeknapt basketbalveld feestelijk ingewijd met een toernooitje. De bouwploeg, waarvan Jacqueline en ik deel uitmaken, heeft jammer genoeg nog niet de laatste hand kunnen leggen aan de casita bij Don Guadeloupe, maar het bouwwerk begint echt de vormen van een huis aan te nemen. De muren zijn opgetrokken, er zijn raam- en deuropeningen, en bij ons vertrek waren de houten dakspanten bijna gereed. Guadeloupe verwacht dat de ruwbouw midden volgende week klaar zal zijn. Misschien kunnen J. en ik, als we over 10 dagen terugkeren naar Chiabal, nog wat hand- en spandiensten verlenen bij de afwerking.

Enkele leden van onze groep hebben financiële giften uit hun omgeving meegekregen. De donaties die ik ontving, gaan waarschijnlijk o.a. aangewend worden voor de aanleg van een douche bij de casita van Guadeloupe, en voor een voorziening voor stromend water in de toiletten van de lagere school, nu een onhygiënische bende.

Voor het afscheidsfeest van gisteravond hebben we de families getrakteerd op Hollandse pannenkoeken en wentelteefjes. Dat vonden zij interessante kost, maar het zou kunnen dat wijzelf nog het meest hebben gesmuld, na twee weken tortilla's en maispap. Hoewel, eerlijk is eerlijk, het eten was wel iets gevarieerder dan dat. En werd met veel liefde geserveerd. Drie maal per dag een warme maaltijd, de hoofdmaaltijd 's middags. Afwisselend hebben we bij een van de drie families gegeten, onveranderd gezeten op lage krukjes aan een mini-tafeltje, onder het toezien van de moeders en hun in alle gevallen rijke kinderschare bij het vuur. Afhankelijk van de windrichting kon het gebeuren dat we met tranende ogen rook zaten te happen.

In de meeste woningen zijn slaap- en kookgedeelte gescheiden, zoniet bij de familie Domingo. Zij huizen in één ruimte. 3 bedden voor 8 personen, temidden van potten en pannen, vlak bij het haardvuur. Op de lemen grond scharrelen kippen en duiven, en de kat snort bij het vuur. Als een van de honden naar binnen sluipt, loopt ie het risico dat hij een trap krijgt. De kippen leggen hun eieren bij voorkeur op bed, de duiven houden zich redelijk aan het hoopje stro rechtsonder de mais- en aardappelvoorraad. De kinderen snotten wat af met al die koude en rook, en snuiten hun neus eventueel rechtstreeks op de vloer. Domingo heeft wél een douche, zodat zijn casita het aantrekkelijkst is voor toeristen. Tijdens onze aanwezigheid werd de laatste hand gelegd aan de douche van de familie van Don Crispin, waar vorig jaar de tweede casita is gebouwd.

De toiletten in het dorp zijn van het type gat-in-de-grond met een pot van onbestemd materiaal erop. De wandjes van het voor ons te kleine hokje worden bij voorkeur van asbestplaten getimmerd. De kookplaat op het houtvuur is trouwens ook van asbest.

Ach, alles went. Maar het is wel prettig om nu weer eens in een echt hotel te zitten, weliswaar niet van alle gemakken voorzien – het blijft een ontwikkelingsland – maar in onze ogen nu behoorlijk riant. Lekker warm is het hier ook.

Huehuetenango ligt 1500m. lager dan Chiabal.

Vandaag en morgen gaan we de Paasprocessies en overige – festiviteiten bekijken en zaterdag beginnen we aan onze rondreis door het land.

13-04-2007

In de afgelopen week – onze toeristische rondreis – zijn we uit het hooggebergte in het zuidwesten geleidelijk steeds verder afgedaald naar ons laagste punt (100m), in de noordelijke provincie Petén. Daarmee werd het steeds warmer en het landschap veranderde van bergachtig met ruige begroeiing naar tamelijk vlak bedekt met tropische vegetatie, en zelfs een stukje woestijngebied. Liepen de mensen in het gebergte voor het merendeel in klederdracht, naar het noorden toe werd de kleding moderner tot zelfs zeer eigentijds, naar westerse normen. Grote variatie dus in alle opzichten en steeds een lust voor het oog.

De provincie Petén ontvangt heel wat toeristen en dat betekende tevens dat we eindelijk weer eens ´n biertje konden drinken en soms zelfs een – duur – glas wijn, de restaurants bieden en ruime keus aan gerechten. We hebben al dagenlang geen tortilla meer gezien (waar niemand rouwig om is). En we verbleven in naar lokale maatstaven heel redelijke middenklasse accommodaties. Kortom, de afgelopen week was behoorlijk luxueus vergeleken met de twee voorafgaande.

De laatste dagen voor Pasen zaten we in Huehuetenango en het nabijgelegen Chiantla. In deze periode, de Semana Santa, is heel Guatemala in rep en roer om het lijden en sterven van Christus uit te beelden en te herdenken. In Chiantla waren we getuige van de passiespelen in delen: eerst op donderdagavond het Laatste Avondmaal en het verraad van Jezus door Judas. Op vrijdagmorgen zagen we het vervolg, de gevangenneming van Jezus, zijn bespotting en de kruistocht. Topsport voor de acteurs, urenlang teksten uit het Nieuwe Testament declameren, gehuld in warme lappen en met beperkte technische middelen (mega-microfoons moesten steeds doorgegeven worden, ze hebben hier nog niet van die handige kleintjes die aan je hoofd vastzitten). Vooral voor Jezus hadden we bewondering. Hij werd Echt geseld, nou ja, zachtjes, en er verschenen bloedige striemen op zijn rug (dat was wél moderne techniek), maar vooral de kruistocht zou ik hem niet graag nadoen. Ook al leek het kruis hol, het woog niet niks en hij moest het toch de hele stad doorslepen in de hitte, struikelend en vallend door de mishandelingen hem aangedaan door de soldaten. De lokalen zijn serieus ontroerd, en werd menig traantje weggepinkt. De culminatie, de kruisiging op Golgotha, hebben we gemist want we moesten terug naar Huehue voor de processies. Onvoorstelbaar: het plaveisel van alle straten in de stad waar de processies doorheen gingen, was in de loop van de dag versierd met ´tapijten´ van bloemen en geverfd zaagsel; kleurige patronen van bijbelse voorstellingen en teksten, waar zo ongeveer de halve stad aan moet hebben meegewerkt. Prachtig om te zien. En aan het einde van de middag ging de lange, uren durende processie daar overheen waarmee alle moois weer werd vertrapt.

In de dagen daarna bezochten we, in vogelvlucht, de volgende bezienswaardigheden:

Semuc Champey, rivier met natuurlijke baden, en een stelsel van grotten waarin enkelen van onze groep inclusief ikzelf een soms bloedstollende speleologische tocht maakten; Sayaxché, met boottocht over de rivier naar Aquateca, een slechts voor een klein deel blootgelegde Maya-nederzetting; het vriendelijke en kleurrijke plaatsje Flores om te luieren en zwemmen in Lago Petén Itzá; en het culturele hoogtepunt Tikal, een enorme verzameling Maya-tempels, waarvan we er enkele beklommen voor een wijds uitzicht over het tropische regenwoud; tenslotte Rio Dulce aan Lago Izabal, en watersportparadijsje. Met uitgebreide beschrijvingen ga ik jullie niet vermoeien, voor de geïnteresseerden zijn die op internet of in reisgidsen te vinden.

Gisteren zijn we in één lange ruk gereden van Rio Dulce terug naar Antigua. Voor de groep is dit de laatste dag van deze prachtige reis; morgen vliegen ze weer naar huis. Jacqueline en ik blijven nog twee weken om weer aan het werk te gaan in het bergdorp Chiabal. Zondag en maandag reizen we daar in twee etappes naartoe, om het hoogteverschil geleidelijk te overbruggen. In het weekend daarna hebben we vrij en zullen we twee dagen in Quetzaltenango verblijven. Hoogstwaarschijnlijk mét internet-faciliteiten.

27-04-2007

Na onze rondreis van een week door Guatemala zijn we vorige week maandag teruggekeerd in het bergdorp Chiabal. Deze keer alleen Jacqueline en ik, de rest van de groep zat op die dag alweer in Nederland.

Het was bijzonder om weer terug te zijn, om al die mensen die we hadden leren kennen weer opnieuw te zien, hun vrolijke gezichten, de kleurige klederdracht; de huizen, de kippen, de honden, de bergtoppen; in het glasheldere berglicht zetten de beelden zich vast op je netvlies; bekend inmiddels en toch ook weer nieuw.

Op dinsdagmorgen hebben we ons op de lagere school gemeld, zoals afgesproken voordat we aan de rondreis begonnen. Desalniettemin hadden de onderwijzers ons al een week eerder verwacht. Niet dat het ze veel uitmaakte. We moesten maar gewoon een klas binnenschuiven en zien of onze komst uitkwam. En zo begonnen we met enigszins gemengde gevoelens aan deze nieuwe klus. Maar dat werd in de daaropvolgende dagen helemaal goedge maakt door het enthousiasme van de kinderen. Onze tassen vol materialen – deels gedoneerd vanuit de kennissenkring – vonden gretig aftrek. We hebben getekend, gekleurd, geschilderd, blaadjes gevouwen & gevlochten, collages gemaakt (lijm hadden de kinderen nog nooit gezien), sleutelhangers in elkaar gezet, gekleurde maskers geknipt, en kralen beschilderd & tot kettingen geregen.

Maar ons pronkstuk was toch wel de beschilderde buitenmuur. Ter voorbereiding en inspiratie hebben de kinderen eerst in de klas kleurtekeningen gemaakt. Daarna hebben ze, gehuld in plastic vuilniszakken, met watervaste verf flinke schilderijen buiten op de schoolmuur gemaakt. Twee weken daarvoor hadden enkele leden van onze groep ook al een muur laten beschilderen, zodat het grauwe betonnen gebouw nu geweldig is opgefleurd. Voor onszelf was dit een van de meest bevredigende activiteiten omdat het resultaat blijvend is. En de hoofdonderwijzer, opgetogen over het effect, wil de overgebleven verf gebruiken om het resterende grijze beton door de grootste kinderen te laten beschilderen in grote kleurvakken.

We werkten met klassen van 20 tot 43 leerlingen. Eén keer zelfs met een groep van tegen de 50, waarin kinderen van

zeer uiteenlopende leeftijden – toen stond het zweet ons soms in de handen..... Bij het uitreiken van de materialen stortte de meute zich als lemmingen op ons, onder het uitroepen van "Miyo, miyo!" (Voor mij!) Maar gelukkig krijgen de leerlingen onder het Guatemalteekse schoolregime nog discipline bijgebracht. Roep één keer "Ga in de rij staan" en de chaotische kluwen transformeert zich tot een ordelijke rij kinderen - elk een handje op de schouder van de voorganger – die voetje voor voetje in de richting van het begeerde schuifelt.

De juffen (juffen in alle klassen, alleen de hoofdonderwijzer een man) zagen ons uiteindelijk toch wel graag komen. Zij konden de vrijgekomen tijd gebruiken om de schriftjes na te kijken, mobiel te telefoneren of – waar gebeurd – een brief te schrijven aan de geliefde.

De schooltijden zijn van 's morgens 8 tot 's middags 1 uur (een deel van die tijd hangen de kinderen buiten rond). Wij hebben steeds zo tussen 9 en 11 uur een klas voor onze rekening genomen. In de middaguren deden we buitenactiviteiten op het grote veld bij de school, waar dagelijks veel kinderen op afkwamen. Frisbee-werpen, touwtje springen, elastieken, balspellen. Jongens en meisjes strikt gescheiden – op eigen initiatief. De meisjes meestal bedeesd of giechelend, de jongens met een hoop praatjes. Hoe klassiek.

Onze mooie leren voetbal was absoluut favoriet bij de jongens, daar konden ze echt uren mee bezig zijn. Wij hoefden daar verder niets aan te organiseren of scheidsrechters, dat regelden ze allemaal zelf, eerlijk en sportief.

Vooraf in de laatste paar dagen van ons verblijf hadden we veel klantjes voor de sportieve activiteiten: er was een landelijke onderwijzersstaking, en alle onderwijzers van onze school minus één deden daaraan mee.

De achtergronden van de staking zijn ons niet helemaal duidelijk geworden, niemand kan het ons precies vertellen. Het heeft in ieder geval te maken met een voor april toegezegde salarisverhoging die niet is doorgegaan. Bovendien schijnt de regering de opleidingsduur voor onderwijzers te willen verlengen van 2 naar 3 jaar teneinde het competentieniveau te verhogen. En daar willen de onderwijzers niet aan, naar verluidt.

De stakingsperikelen leidden er tevens toe dat de werkzaamheden aan de schooltoiletten zijn vertraagd. Ons is toegezegd dat de materialen volgende week worden geleverd en dat dan kan worden gestart met de aanleg van waterleiding. Hard nodig. Stel je voor: er zijn porseleinen potten, die zijn aangesloten op een riolering, maar er is géén spoeling en er is ook geen water in de buurt om de toiletten handmatig door te spoelen (laat staan om handen te wassen). Het effect is, om het maar simpel te zeggen, dat de toiletjes vol dunne poep staan. Van onze donaties zal nu een waterleiding worden aangelegd tot vlakbij de toiletten, zodat het in ieder geval mogelijk wordt een emmer water door de pot te spoelen.

Natuurlijk zijn we begin vorige week ook direct gaan kijken bij 'ons' huis bij Guadeloupe. En, o, wat een verrassing, het dak zat erop! Maar ook hier vertraging in de aanlevering van het materiaal. Hardhout is slechts mondjesmaat verkrijgbaar, zodat zoldering, vensters en deur nog niet konden worden aangebracht. Stilletjes hadden we gehoopt dat de wanden zouden zijn gepleisterd, zodat we binnenschilderwerk hadden kunnen doen. Maar dat was te optimistisch gedacht.

De lokale organisatie Asocuch, waarmee ons reisbureau Commundo samenwerkt, heeft beloofd ons op de hoogte te houden van de voortgang, en daar zien we naar uit. Daarnaast zit er sinds kort een vrijwilligster van het Amerikaanse Peace Corps in het dorp, die de komende twee jaar pogingen gaat doen enig eco-toerisme van de grond te krijgen. We hebben afgesproken dat we contact met haar zullen houden, dus ook uit die hoek hopen we nog eens wat te horen over het project waaraan wij een bijdrage hebben geleverd.

Eergisteren hebben we roerend afscheid genomen van de families waar we hebben verbleven en gewerkt. Gisteravond laat zijn we na een lange en vermoeiende tocht weer in Antigua aangekomen, waar we vijf weken geleden zijn begonnen aan deze reis. Afgelopen met de snotneusjes en vlooienbaaltjes; geen stof en rook meer; de kloven aan handen en voeten kunnen weer genezen, en hopelijk trekken de vlooienbulten snel weg.

Nog één dag genieten van deze gezellige en kleurige stad met z'n aangename temperaturen, tot slot wat souvenirs en lokale producten kopen, en dan vliegen we terug naar huis